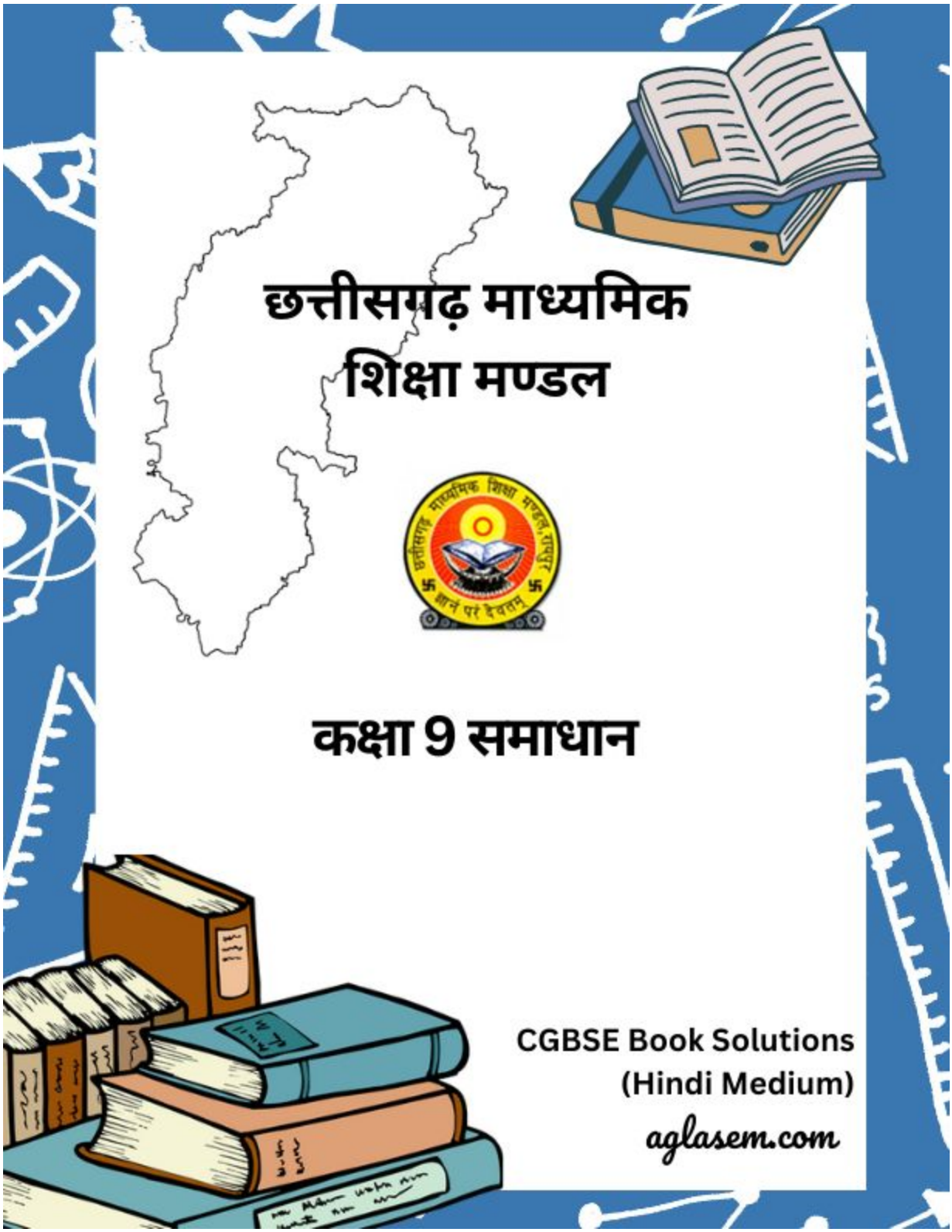
CG Board Class 9 Sanskrit Book Solutions

CGBSE Class 9 Sanskrit Solutions
Chapter - 13
भ्रान्तों बालकः

अभ्यासः

Page No. 62
Q.1. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत।

(क) बालः कदा क्रीडितुं निर्जगाम ?
उत्तर :- बालः पाठशालागमनवे लायां क्रीडितुं निर्जगाम ।

Page No. 62
(ख) बालस्य मित्राणि किमर्थं त्वरमाणा बभूवुः ?
उत्तर :- बालस्य मित्राणि पूर्व दिनपाठान् स्मृत्वा विद्यालयगमनाय त्वरमाणा बभूवुः।

Page No. 62
(ग) मधुकरः बालकस्य आह्वानं केन कारणेन न अमन्यत ?
उत्तर :- मधुकरः बालकस्य आह्वान न अमन्यत यतः स मधुसंग्रह व्यग्रा आसीत्।

Page No. 62
(घ) बालकः कीदृशं चटकम् अपश्यत् ?
उत्तर :- बालकः तृणशलाकादिकम् आद्दानम् एकम् चटकम् अपश्यत्।

Page No. 62
(ड.) बालकः चटकाय क्रीडनार्थं कीदृशं लोभं दत्तवान् ?
उत्तर :- बालकः चटकाय क्रीडनार्थ स्वादूनि भक्ष्यकवलानि दास्यामि इति लोभं दत्तवान्।

Page No. 63
च) खिन्नः बालकः श्वानं किम् अकथयत् ?
उत्तर :- खिन्नः बालकः श्वानं अकथयत् - रे मानुषाणां मित्रं ।कि पर्यटसि अस्मिन् निदाधदिवसे?आप्प्रयस्वेदं प्रच्छायशीतलं तरूमूलमं ।अहमपि क्रीडासहायं त्वामंवानुरूपं पश्यामीति।

Page No. 63

docs.aglasem.com
aglasem.com

(छ) विघ्नितमनोरथः बालः किम् अचिन्तयत् ?

उत्तर :- विघ्नितमनोरथः बालः अचिन्तयत् यत-'कथमस्मिन् जगति प्रत्येकं स्व-स्वकृत्ये निमग्नो भवति। न कोऽप्यहमिव वृथा कालक्षेपं सहते।

Page No. 63

Q.2. निम्नलिखितस्य श्लोकस्य भावार्थं मातृभाषया लिखत।

यो मां पुत्रप्रीत्या पोषयति स्वामिनो गृहे तस्य।
रक्षानियोगकरणान्न मया भ्रष्टव्यमीषदपि।।

उत्तर :- जिस स्वामी ने मुझे पुत्र के समान पाला उसके घर रक्षा के कार्य में मुझे थोड़ा सा भी भ्रष्ट नहीं होना चाहिए।

Page No. 63

Q.3. "भ्रान्तो बालः" इति कथाया सारांशं मातृभाषया लिखत ?

उत्तर :- एक भ्रमित बालक का मन पढ़ाई में लगने के कारण वह पाठशाला जाने के समय में खेलने निकल जाता है। उसके हमउम्र दोस्त विद्यालय जाने हेतु उसके साथ खेलने से मना कर, विद्यालय चले जाते हैं वह उन सबको कोसता हुआ पेड़ो के कोटर में निवास करने वाले प्राणियो, उद्यान में भौरे और चिडियों से तथा यहां तक भागते हुए श्वान से भी अपने साथ खेलने के लिए कहता है। परन्तु सभी के द्वारा अपने कार्यो में संलग्नता की विवशता बताकर जब उसके साथ खेलने से मना कर दिया जाता है तब उसे इस बात के लिए विचार करना ही पड़ता है कि उसके अलावा कोई भी व्यर्थ में समय नहीं बिताना चाहता है। इस तरह अपनी गलती का अहसास होने पर वह भी स्वहित में विचार कर पाठशाला जाता है तथा निरंतर विद्या प्राप्ति में लीन रह कर महान ज्ञानी की ख्याति के साथ सम्पदा को भी प्राप्त करता है।

Page No. 63

Q.4. स्थूलपदान्यधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत ?

(क) स्वादूनि भक्ष्यकवलानि स्वादूनि ते दास्यामि ?

प्रश्न :- कीदृशानि भक्ष्यकवलानि ते दास्यामि ?

Page No. 63

(ख) चटकः स्वकर्मणि चटकः व्यग्रः आसीत् ?

प्रश्न :- कः स्वकर्मणि चटकः व्यग्रः आसीत् ?

Page No. 63

(ग) कुक्कुरः मानुषाणां मानुषाणांमानुषाणां मित्रम् अस्ति ?

प्रश्न :- कुक्कुरः केषाम् _ मित्रम् अस्ति ?

docs.aglasem.com

aglasem.com

Page No. 63

(घ) स महतीं वैदुषीं वैदुषींवैदुषीं लब्धवान् ?

प्रश्न :- स महतीं काम्_ लब्धवान् ?

Page No. 63

(ड.) रक्षानियोगकरणात् मया न भ्रष्टव्यम् इति ?

प्रश्न :- कस्मात् कारणात् मया न भ्रष्टव्यम् इति ?

Page No. 63

Q.5. 'क' स्तम्भे समस्तपदानि 'ख' स्तम्भे च तेषां विग्रहः दत्तानि, तानि यथासमक्षं लिखत।

'क'	'ख'	
(क) दृष्टिपथम्	**(1) पुष्पाणाम् उद्यानम्**	= दृष्टेः पन्थाः
(ख) पुस्तकदासाः	**(2) विद्यायाः व्यसनी**	= पुस्तकानां दासाः
(ग) विद्याव्यसनी	**(3) दृष्टेः पन्थाः**	= विद्यायाः व्यसनि
(घ) पुष्पोद्यानम्	**(4) पुस्तकानां दासाः**	= पुष्पाणां उद्यानम्

Page No. 63

Q.6. अधोलिखितेषु पदयुग्मेषुं एकं विशेष्यपदम् अपरूच विशेषणपदम्।विशेषणपदम् विशेष्यपदं च पृथक्-पृथक् चित्वा लिखत -

	विशेषणम्	**विशेष्यम्**
(1) खिन्नः बालः -	खिन्नः	बालः
(2) पलायमानं श्वानम् -	पालायमानं	श्वानम्
(3) प्रीतः बालकः -	प्रीतः	बालकः
(4) स्वादूनि भक्ष्यकवलानि -	स्वादूनि	भक्ष्यकवलानि
(5) त्वरमाणाः वयस्याः -	त्वरमाणाः	व्यस्याः

Page No. 63

Q.7. कोष्ठकगतेषु पदेषु सप्तमीविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत।

(1) बालः .....क्रीडितुं निर्जगाम। (पाठशालागमनवेला)

(2) .....जगति प्रत्येकं स्वकृत्ये निमग्नो भवति। (इदम्)

(3) खगः .....नीडं करोति। (शाखा)

(4) अस्मिन् ..... किमर्थं पर्यटसि ? (निदाघदिवस)

(5) ..... हिमालयः उच्चतमः। (नग)

उत्तर :- 1) पाठशालागमनवेलायां, 2) अस्मिन्, 3)शाखायां, 4) निदाघदिवसे 5) नगेषु,

docs.aglasem.com

aglasem.com

aglasem

docs.aglasem.com

aglasem.com